

„ÉS ÉGVE MARADT BENN A REMÉNY” Nyerges Gábor Ádám: *Az elfelejtett ünnep*

■ Ünnepi hangulat nélkül a tél hidege belénk költözött, fázva húzzuk össze magunkon a ballonkabátot: a Nyerges Gábor Ádám új kötetében szereplő versek alapélménye a magány és a számkivetettség – egy apró csavarral. A város utcáin és szerelmek emléke közt kóborló lírai énen elhatalmasodott a sehova se tartozás, a senki álltál nem szeretés érzete és reménytelennek tűnő vágyódása a boldogságra: „Összebújik az ágakon / mind, ami csak ott maradt. / Ami nem tud hová bújni, / magához húz lombokat. / Összeszűkülnek az erek, / mint a megtelt üzletek, / versenyt fújnak kint egymással / izgága, meghűlt szelek. // Mint a szarkát, vonz magához / a házakban égő fény. / Hazavinném, úgy pislákol / felém minden élőlény. / Menetrend szerint járom a / hűvös, esti utcákat, / míg vágyok a honvágyra, mint / akik késő buszt várnak.” (*Összebújik az ágakon*, 12.)

A kiegyensúlyozottság és a gondtalanság tovatűnt az ünnepi hangulattal együtt: a gyermekkorhoz tartozott, ami már csak egy emlék. Elveszett az az idő, ahol még az ünnep igazán ünnep volt, és azt a hétköznapiakban is fel lehetett fedezni: „Ma az elfelejtett ünnep napja van, / csak vasárnapnál pirul ki a naptár. / Emlékszem, kisgyerekként még mennyit izgattam magam, / míg eljött, majd másnap, ha megkérdezték: te mit kaptál?” (*Az elfelejtett Ünnep*, 5.)

Az egykori reményekkel teli kisfiú folyamatos csalódások és elutasítások sorozatán keresztül érett felnőtté, és hosszú idő óta nemigen érte olyan élmény, ami mindezt ellenpontozza. A magány burkot képzett közte és a világ között, paradox helyzetbe került: a boldogságra, a magány kiiktatására való szüntelen vágyódásának és törekvésé-

nek legnagyobb gátja saját maga: nem tudja elengedni a sérelmeit, minduntalan megijed, megtorpan a változás adta lehetőségtől: „Nem eresztem emlékeim, / szorongatom őket, míg egészen / elkopnak, / cirógatom kevés megmaradt bánatom, / mint egy zsebtolvaj, akit megloptak. / Addig maradok / testben, lélekben, tévhitben, / amíg jövőm is lassan tegnappá aszalódik, / míg a tényeket is megtéritek.” (*Mindenem*, 25–26.)

Húz lefelé az egyedüllét, a viszonzatlan vagy az elmúlt szerelmek csalódása, nincs olyan sors, nincs olyan lélek, amelyik viszonzná azt az odaadást, amire a lírai én lenne irányába képes. A beszélő mindig csak második lehet, pótlék, valami hiányának az ideiglenes feledtetése, kitöltése. Valaki a háttérben, akire támaszkodni lehet, de akinél mindig van más, akire jobban vágnak. Hiába lenne rá alkalmas, hogy biztonságot, otthont teremtsen, folyton csak elvágódniak mellőle: „Most téged is elkísérlek valameddig, / megértem, hazáig nem lehet, / úgy ölellek, mintha így is szabad volna, / mert míg enyém vagy, akár csak kölcsönbe, / én így tartom az illemet. / Aztán elengedlek, hazamész, s én is, mint te, / mint akit várnak, / és elképzelem, ahogy máshol, más karokba bújsz, / azok helyett, amiket épp kitérnak.” (*Akár csak kölcsönbe*, 17.)

Így egy idő után már a lírai én is meg van győződve arról, hogy tényleg nem jó másra, mint hogy amikor valaki más „dídereg”, kicsit hozzábújjanak. Hiába tudja, hogy a lehetetlen kapcsolat is megalapozzák a boldogtalanságát, minduntalan hajszolja a reménytelen szerelmet. A folyamatos elutasításokkal nem törődve újra és újra hagyja

magát kihasználni, nem tud a megfelelő időben túllépni kapcsolatokon, és rendületlenül vallja a feltétel nélküli szerelem kényszerét, mintegy fordított Szabó Lőrinc-i élet-vershelyzeteket (*Semmiért egészen*) teremtvé ezzel.

Egy fiatal férfi végtelenített téli hangulatban, olyan lehetetlen, mégis létező dolog, mint a hó áprilisban (A borító az 1940 havas áprilisában, New Yorkban készült fénykép alapján készült.) E sugallt asszociáció a kötet készítőitől már csak azért is nagyon jó választás, mert a kötet egészen átvonuló hangulathoz, életérzéshez mintegy valóban idomul a környezet, a természet, ahogy mondhatni „idomult a világ állapotához” 1940-ben az áprilisi havazás is. Nincs megújulás, ellentétezés, elmarad a tavasz meg a napmeleg, nyáron is mindig vihar van, borongós színek és éjszaka, elmúlás. Mintha az ünnep varázsa nélküli világba a természet alkalmazkodásán keresztül lopakodna be valami abszurd mágia...

Nemcsak önmagával szemben, hanem a környezetével, a világ alakulásával, a társadalmi problémákkal szemben is érzékeny lélek folyamatosan a hiánnyal, a csalódással szembesül. Eltelítődünk és szembenézhetünk itt mi, olvasók is mindenfajta veszteséggel, melynek mélységét és körvonalait se a szerző, sem mi magunk nem tudjuk pontosan meghatározni. A lírai én hiábavalónak tűnő küszködésébe a kötetet olvasva mi is belesimulunk, ahogy evickél felfelé, szemben az árral – egy helyben kalimpál egészen addig, míg nem költözik belé az elfogadás (de nem a belenyugvás). És ha múlik a görcsös, mindenáron való igyekvés, akkor visszatér a remény a változásra. Ez az

átváltozás megy végbe e kötetben a lírai énben is, ami valójában egy állandósult, reménytelennek tűnő létállapot felmutatása-kíírása az egyben ennek az állapotnak a „feldolgozása” is. A látszólagos mozdulatlanság helyett mégis – és itt a csavar – egy nagyon kis apró elmozdulás van: az írás mint traumakezelő gesztus, mint a problémákkal való szembenézés működik. A ciklusok címei is – *Fegyelem, Rebbenés, Készenlét* – ennek az apró változásnak a szükséges előfeltételeit, állapotait jelzik. Így van lehetősége a lírai éneknek a bizakodásra, annak utólagos felismerésére, hogy a remény egy szikrája mindig benne maradt a változásra, s így noszogathatja magát végül felemás sikerrel az ünnepi készülődésre – egy ünnepek nélküli életszakasz lezárására: „Hát most készülj lusta szív, akkor is, ha / rég vészett ez az ügy veled. / Kint már hó keveredik az esőbe, / és a nyakunkon az ünnepek.” (*Ideje van*, 55.)

Nyerges Gábor Ádám harmadik verseskötetében korábbi köteteihez képest előtérbe kerül a személyesség, az érzékenység, sérülékenység. Ehhez jól eltalált az érthető, dallamos versnyelv. Jelenlegi kötetében érezhetően felerősödik József Attila hatása, a korábbiaktól eltérő hagyományra való rájátszás, amely kifejezetten jó döntésnek tűnik, mintha a költő most talált volna rá igazán a neki való ösvényre. Ugyanakkor a szerző nem jár kitaposott ösvényen, nem bújik álarc vagy hagyomány mögé: új gyökerekre lelve Nyerges lírája újjászületik és „megérik” – jobban elmer már rugaszkodni a választott elődeitől ebben az egyedi és szokatlan hangvételű kötetben.

Steinmacher Kornélia